

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 5Sfk/26/2023
Identifikačné číslo spisu: 7020200864
Dátum vydania rozhodnutia: 22. júna 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Anita Filová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7020200864.2

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anity Filovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudkyne Mgr. Kristíny Babiakovej a zo sudcu JUDr. Rastislava Dluhoša, PhD., vo veci žalobcu (sťažovateľa): N. L. X., dátum narodenia: X. C. XXXX, s adresou trvalého pobytu XXX XX U. XX, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 438154/2020 z 22. septembra 2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8S/167/2020-40 z 29. júla 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 S 167/2020-40 z 29. júla 2022 a vec v r a c i a Správneho súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Obec Studenec vyrubila žalobcovi rozhodnutím č. 16/2020 z 22. apríla 2020 miestny poplatok za komunálne odpady za obdobie roka 2019 v sume 75 eur. Na odvolanie žalobcu rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím tak, že rozhodnutie obce Studenec potvrdil.
2. Proti napadnutému rozhodnutiu podal žalobca správnu žalobu, ktorou požadoval jeho zrušenie. Žalobca súčasne deklaroval, že nespĺnil podmienky podľa § 49 ods. 1 a 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“ alebo „Správny súdny poriadok“) [povinné právne zastúpenie advokátom v správnom súdnom konaní alebo výnimky z neho], ale zároveň krajský súd informoval, že podal príslušnú žiadosť Centru právnej pomoci.
3. Centrum právnej pomoci žalobcovi rozhodnutím z 26. novembra 2020 č. spisu KaPO/24064/2020, ČRZ: 131542/2020 nepriznalo nárok na poskytovanie právnej pomoci. Toto rozhodnutie žalobca napadol správnou žalobou na Krajskom súde v Košiciach vedenou pod sp. zn. 8 S 7/2021.
4. V súvislosti s touto správnou žalobou krajský súd v práve rozhodovanej veci uznesením z 22. februára 2021 č. k. 8 S 167/2020-23 prerušil konanie podľa § 100 ods. 2 písm. a) Správneho súdneho poriadku až do právoplatného skončenia konania vedeného pred ním pod sp. zn. 8 S 7/2021, týkajúceho sa nároku žalobcu na poskytovanie právnej pomoci.

5. Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 17. marca 2022 sp. zn. 8 S 7/2021 zamietol žalobu týkajúcu sa poskytovania právnej pomoci. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 6. mája 2022, no bola proti nemu podaná kasačná sťažnosť, ktorá je pred Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky vedená pod sp. zn. 5 Svk 46/2022.

6. Napadnutým uznesením krajský súd po tom, čo rozhodol o pokračovaní v konaní (vzhľadom na zamietavý výrok rozsudku v konaní týkajúcom sa poskytovania právnej pomoci), a po výzve žalobcovi, aby predložil plnú moc udelenú advokátovi, keďže mu právna pomoc nebola poskytnutá, správnu žalobu odmietol s poukazom na § 98 ods. 1 písm. f) Správneho súdneho poriadku. Uviedol, že vo veci poskytovania právnej pomoci žalobcovi bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu v neprospech žalobcu. Tento bol následne povinný splniť podmienky podľa § 49 ods. 1 a 2 Správneho súdneho poriadku, ktoré ale ani na výzvu súdu nesplnil. Súčasne uzavrel, že podanie kasačnej sťažnosti v súvisiacom konaní týkajúcom sa poskytovania právnej pomoci nemá žiaden vplyv na povinnosť žalobcu byť zastúpený podľa § 49 ods. 1 Správneho súdneho poriadku.

7. Žalobca podal proti napadnutému uzneseniu kasačnú sťažnosť. Namieta zaujatosť konajúcej sudkyne JUDr. Dany Bystrianskej s poukazom na argumenty uvedené v kasačnej sťažnosti vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 5 Svk 46/2022. Ďalej namieta, že napriek tomu, že bola proti rozsudku v súvisiacom konaní, týkajúcom sa poskytovania právnej pomoci, podaná kasačná sťažnosť, krajský súd pokračoval v konaní a žalobu odmietol. Uvádza, že nie je pravda, že by konanie o kasačnej sťažnosti proti rozsudku vydanému v súvisiacom konaní nemalo vplyv na práve rozhodovanú vec.

8. Žalovaný považoval kasačnú sťažnosť za nedôvodnú.

9. Vec bola predložená Najvyššiemu správnemu súdu Slovenskej republiky dňa 8. marca 2023.

10. Vec bola náhodným spôsobom pridelená do piateho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky («Najvyšší správny súd» alebo «kasačný súd») a v tomto senáte bola pridelená ako sudkyňa spravodajkyňa sudkyňa JUDr. Anite Filovej. Na základe § 27a ods. A rozvrhu práce Najvyššieho správneho súdu v znení jeho opatrenia č. 5 bola vec prerozdelená do ôsmeho senátu Najvyššieho správneho súdu, ktorý o nej rozhodol v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia pod pôvodnou spisovou značkou.

11. Najvyšší správny súd, po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas (§ 443 ods. 1 Správneho súdneho poriadku), oprávnenou osobou (§ 442 ods. 1 Správneho súdneho poriadku), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustná (§ 439 Správneho súdneho poriadku), a má predpísané náležitosti (§ 57 Správneho súdneho poriadku a § 445 Správneho súdneho poriadku), preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

12. Kasačný súd stál v tomto konaní pred otázkou, či v prípade, ak správny súd preskúmava rozhodnutie Centra právnej pomoci, ktorým neposkytlo právnu pomoc, je správny súd v inom konaní, v ktorom žalobca požiadal o túto právnu pomoc, povinný počkať na výsledok nielen konania pred správnym súdom o žalobe týkajúcej sa poskytovania právnej pomoci, ale i na výsledok prípadného konania o kasačnej sťažnosti.

13. Vychádzajúc z čl. 46 ods. 1 Ústavy má každý právo na prístup k súdu. Toto právo je čl. 46 ods. 2 Ústavy rozšírené a konkretizované ako právo na prístup k súdu oprávnenému preskúmať zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, pričom z právomoci súdu nemôže byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Právo na prístup k súdu vymedzené v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy bližšie špecifikujú osobitné právne predpisy (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 Ústavy). Toto právo môže podliehať rôznym obmedzeniam, ktoré však musia spĺňať prísne ústavné požiadavky - musia sledovať legitímny cieľ, musia byť primerané a nesmú odopierať podstatu a zmysel ústavné garantovaných práv (čl. 13 ods. 4 Ústavy).

14. Podstatou práva na prístup k súdu v rámci správneho súdnictva vymedzeného v čl. 46 ods. 2 Ústavy je umožniť tomu, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. To znamená umožniť dotknutej osobe brániť sa voči zásahu do svojich práv a právom chránených záujmov spôsobenému výkonom verejnej moci zo strany orgánov verejnej správy.

15. V posudzovanom prípade žalobca svoje práva háji v dvoch konaniach, jednak v základnom konaní vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým mu bol vyrubený miestny poplatok za komunálne odpady za obdobie roka 2019 v sume 75 eur a v konaní týkajúcom sa ne/poskytnutia právnej pomoci v tomto základnom konaní.

16. Z pohľadu kasačného súdu je primárnym konaním konanie, predmetom ktorého je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Centra právnej pomoci o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci práve vo vzťahu ku konaniu, predmetom ktorého je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného o miestnom poplatku. Vzájomná súvislosť týchto dvoch konaní je daná tým, že zamietnutie správnej žaloby o nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, má za následok absenciu obligatórneho právneho zastúpenia (v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného o miestnom poplatku) vedúcu k odmietnutiu správnej žaloby s poukazom na ustanovenie § 98 ods. 1 písm. f) Správneho súdneho poriadku, pochopiteľne za predpokladu, že žalobca si následne advokáta v konaní nezvolí.

17. Je nesporné, že rozsudok správneho súdu, ktorým bola odobrená zákonnosť rozhodnutia Centra právnej pomoci o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, sa po jeho doručení stal právoplatný. Táto skutočnosť formálne vedie k záveru, že odpadla prekážka prerušenia konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o vyrubení miestneho poplatku za komunálny odpad, a teda správny súd môže vo veci pokračovať v konaní. Takýto zákonom predpokladaný postup však práve naráža na ústavou garantované právo na súdnu ochranu (bližšie body 13 a 14 tohto uznesenia). Je potrebné si totiž uvedomiť konkrétny následok nevyčkania správneho súdu na rozhodnutie o kasačnej sťažnosti týkajúcej sa práve poskytovania právnej pomoci, ktorým môže byť odopretie spravodlivosti a prístupu žalobcu k súdu v základnom konaní.

18. V kontexte danej veci je pre kasačný súd relevantná tá skutočnosť, že aj prípadné rozhodnutie o kasačnej sťažnosti v prospech žalobcu vo vzťahu k rozhodnutiu správneho súdu, ktorým bola zamietnutá správna žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Centra právnej pomoci, by pre žalobcu už nemalo v základnom konaní žiaden význam a nemalo by ani žiaden dosah na konanie o správnej žalobe, pre ktoré sa právna pomoc požadovala, pretože správna žaloba by už bola právoplatne odmietnutá práve z dôvodu absencie právneho zastúpenia. Právny poriadok už potom nepozná žiaden iný opravný prostriedok, ktorým by účastník konanie v základnej veci mohol opäť otvoriť. Takýto záver z pohľadu práva na súdnu ochranu nemôže obstať, pretože nesleduje žiaden z legitímnych cieľov.

19. Naviac, ak by sa pripustilo, že správny súd nemusí v základnom konaní počkať na rozhodnutie o kasačnej sťažnosti, a žalobu môže pre absenciu zastúpenia advokátom odmietnuť, došlo by v podstate k zmareniu možnosti pre žalobcu efektívne napadnúť rozhodnutie správneho súdu týkajúce sa poskytovania právnej pomoci kasačnou sťažnosťou. Uvedenému, podľa názoru kasačného súdu, nezabráni ani prípadné podanie návrhu na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, nakoľko tomuto nemusí byť vyhovené a tento navyše nemusí byť ani podaný, zvlášť v prípade žalobcu, ktorý nie je právne zastúpený, sám nemá právnické vzdelanie a nemusí mať povedomie o možnosti žiadať priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Situáciu by mohol vyriešiť iba zákonodarca a to doplnením ustanovenia § 446 ods. 2 Správneho súdneho poriadku o ďalší dôvod priznania odkladného účinku kasačnej sťažnosti priamo zo zákona.

20. Kasačný súd súčasne dodáva, že nespochybňuje, že rozsudok krajského súdu napadnutý kasačnou sťažnosťou vedenou pod sp. zn. 5 Svk 46/2022 je právoplatný. Avšak predmetom posudzovania v práve rozhodovanej veci nie je odňatie účinku právoplatnosti takéhoto rozsudku, ale povinnosť súdu v

špecifických okolnostiach, ak ide o poskytovanie právnej pomoci Centrom právnej pomoci, a to napriek právoplatnosti rozsudku, vyčkať v prípade podania kasačnej sťažnosti zo strany žalobcu s rozhodnutím vo veci (základnej) a konanie prerušiť.

21. Najvyšší správny súd rovnako konštatuje, že sťažovateľ nie je v kasačnom konaní zastúpený podľa § 449 ods. 1 Správneho súdneho poriadku a nespĺňa ani podmienky podľa ods. 2 tohto ustanovenia. Uvedené konštatovanie však v danom prípade z rovnakých dôvodov nemôže viesť k odmietnutiu kasačnej sťažnosti podľa § 459 písm. d) Správneho súdneho poriadku. Bolo by totiž v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, keď by kasačný súd na jednej strane tvrdil, že správne súdne konanie má byť v základnej veci z dôvodov uvedených vyššie prerušené až do rozhodnutia o kasačnej sťažnosti vo vzťahu k posudzovaniu zákonnosti nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci a na strane druhej, by odmietol kasačnú sťažnosť práve pre nesplnenie procesnej podmienky konania v podobe absencie povinného zastúpenia advokátom. Požadovanie takéhoto zastúpenia v kasačnom konaní by malo rovnako za následok odmietnutie spravodlivosti, ktoré Najvyšší správny súd v práve rozhodovanej veci vytýka správne mu súdu.

22. Kasačný súd si je vedomý skutočnosti, že požiadavka obligatorného právneho zastúpenia nie je samoučelná, ale „... vyplýva z povahy správneho súdnictva, v ktorom sa preskúmava zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. V prejednávanej veci je povinnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia daná tak v konaní pred krajským súdom, ako aj v kasačnom konaní, pričom táto legitímna požiadavka má prispieť k profesionalite konania a sleduje sa ňou v prvom rade ochrana práv žalobcu, resp. sťažovateľa, ako účastníkov súdneho preskúmovacieho konania, v ktorom sa v rozhodujúcej miere riešia právne otázky a medzi účastníkmi je často sporným len výklad právnych predpisov“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 29/2019 zo dňa 11. decembra 2019, bod 18, obdobne tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, sp. zn. 5 Sžfk 27/2018 zo dňa 12. septembra 2019 a iné). Hoci samotná požiadavka právneho zastúpenia v správnom súdnom konaní, i keď obmedzujúca prístup k súdu, nie je rozporná s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy a ani s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), môže sa takou stať v prípade excesívneho, formalistického uplatňovania bez ohľadu na ňou sledovaný legitímny cieľ, podmienku primeranosti a požiadavku zachovania podstaty práva na spravodlivý proces (mutatis mutandis rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci DYLUŚ proti Poľsku zo dňa 23. septembra 2021, sťažnosť č. 12210/14, body 41 až 42, 45 a 46, ako aj WILLEMS a GORJON proti Belgicku zo dňa 21. septembra 2021, sťažnosť č. 7420916 a 3 ďalšie, body 85 až 88).

23. Kasačný súd nemohol vecne preskúmať námietku týkajúcu sa vylúčenia sudkyne JUDr. Dany Bystrianskej, lebo táto nebola bližšie konkretizovaná, a to ani v kasačnej sťažnosti vedenej na kasačnom súde pod sp. zn. 5 Svk 46/2022, s ktorou sa Najvyšší správny súd oboznámil.

24. Pre vyššie uvedené dôvody bolo kasačnej sťažnosti vyhovené. Úlohou správneho súdu bude konanie opätovne prerušiť až do rozhodnutia o kasačnej sťažnosti vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 5 Svk 46/2022 a to s poukazom na ustanovenie § 100 ods. 2 písm. a) Správneho súdneho poriadku.

25. Vec bola vrátená Správne mu súdu v Košiciach ako súdu, na ktorý podľa § 3 ods. 1 a 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva vo veciach podľa Správneho súdneho poriadku z Krajského súdu v Prešove a z Krajského súdu v Košiciach.

26. Kasačný súd dáva do pozornosti správneho súdu ešte tú skutočnosť, že právna otázka [ako sa má vykladať hodnota sporu podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 327/2005 Z. z., teda zákona upravujúceho poskytovanie právnej pomoci Centrom právnej pomoci, na účely správneho súdneho konania], ktorá je predmetom kasačného konania pod touto sp. zn., je aktuálne posudzovaná vo veľkom senáte Najvyššieho správneho súdu, a to vo veci sp. zn. 19 SVs 3/2022, čo bráni kasačnému súdu zatiaľ vo veci rozhodnúť. Uznesenie o postúpení vo veci sp. zn. 19 SVs 3/2022 je možné nájsť na tomto odkaze: https://www.nssud.sk/web_objekt/5_S%C5%BEk_13_2021.pdf.

27. O trovách kasačného konania rozhodne správny súd podľa § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku.

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.